

Hr Arto Aas
Rahandusministeerium
Suur-Ameerika 1
15006 Tallinn

Teie 19.05.2015 nr 12.2-1/07003
Meie 15.06.2015 nr 1-3/394

Riigihangete seaduse eelnõu

Austatud minister,

Eesti Tööandjate Keskliit tänab Teid võimaluse eest avaldada arvamust riigihangete seaduse (RHS) eelnõule.

Järgnevalt esitame eelnõu kohta oma liikmetelt saabunud kommentaarid ja ettepanekud.

Üldisemad ettepanekud ja kommentaarid

1. RHS-s võiks kaaluda **siduva eelotsuse** kehtestamist sarnaselt maksustamise küsimustega Maksu- ja Tolliametis.

RHS eelnõu § 176 punkti 2 kohaselt Rahandusministeerium küll nõustab ja annab soovituslikke juhiseid, kuid see ei anna hankijatele piisavat kindlust otsuste korrektsuse osas.

Näiteks seoses struktuuritoetuste kasutamisega maandaks siduva eelotsuse olemasolu toetuste tagasinõudmise riske, mis põhinevad riigihangete-alastel rikkumistel.

2. Riigihanke eeldatava maksumuse määramine – **hanke osadeks jaotamine**

Vastavalt RHS-i eelnõu § 29 lõikele 2 ei või hankija riigihanget osadeks jaotada ega asju, teenuseid või ehitustöid eraldi tellida eesmärgiga käesolevas seaduses riigihanke teostamiseks kehtestatud korda või nõudeid eirata, välja arvatud juhul, kui see on objektiivsetel põhjustel õigustatud.

Palju küsimusi on siinjuures seotud konverentsiteenuste tellimisega seotud kuludega (nt. transport, tõlketeenus, toitlustus). Selgusetuks jääb, kas ja millal tuleks need kulud summeerida või tohib nimetatud teenuseid iga kord eraldi tellida.

Sama küsimus on avalik-õiguslikel ülikoolidel juhtudel, kui on vajadus hankida teadus- ja arendustegevuses kasutatavaid asju ja teenuseid (nt. katsete läbiviimise vahendid jmt).

Lähtudes eeltoodust teeme ettepaneku RHS-s sätestada võimalus jaotada hankeid osadeks projektipõhiselt.

Konkreetsed ettepanekud paragrahvide kaupa

1. RHS eelnõu § 3 punktile 1 tuleks lisada sõna „*lihtsuse*“.

Muudatus on põhjendatud kui võrd efektiivse hankemenetluse üks eeldusi on, et hange on kõigi osapoolte jaoks korraldatud viisil, mis on arusaadav ning hanke asjaolusid maksimaalselt arvesse võttev.

Samuti kannab nimetatud põhimõtte lisamine eelnõu sõnastusse õigusselguse täiendava rõhutamise eesmärki.

2. Teeme ettepaneku täiendada eelnõus **termini „innovatsioon“** sõnastust rõhutamaks meditsiinivaldkonna kui ka Eesti Vabariigi Põhiseaduses tunnustatud väärtuse „*rahva tervise*“ kaitse, olulisust.

RHS § 4 p 10 võiks sõnastada alljärgnevalt:

„*innovatsioon on uue või märkimisväärselt täiustatud asja, **ravimi toimeaine**, teenuse või protsessi, sealhulgas tootmis- või ehitusprotsessi, uue turustus- või **ravivüsi** või uue organisatsioonilise meetodi kasutuselevõtt **meditsiinis**, äritavades, töökorralduses või välissuhetes.*

3. Kui võrd innovatsiooni olulisust on vajalik rõhutada ka meditsiinis, seda enam, et Eesti Vabariigis ravimitööstus praktiliselt puudub, teeme ettepaneku täiendada **RHS § 49 lõiget 2** ja sõnastada see alljärgnevalt:

„*Hankijal on õigus luua innovatsioonipartnerlus, kui tal on tekkinud vajadus selliste innovaatiliste asjade, **ravimite/vaktsiinide**, teenuste või ehitustööde järele, mida ei ole võimalik rahuldada turul juba olemasolevate asjade, **ravimite/vaktsiinide**, teenuste või ehitustööde hankimisega. Innovatsioonipartnerlus luuakse eesmärgiga välja töötada innovaatilisi asju, **ravimeid/vaktsiine**, teenuseid või ehitustöid ning neid hankida hankija ja innovatsioonipartnerluses osalejate vahel kokku lepitud kvaliteedi ja hinnaga.*“

4. Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku täiendada ka **RHS eelnõu § 62 lõike 3** sõnastust järgmiselt:

*Hankija tagab, et innovatsioonipartnerluse struktuuri, sealhulgas etappide kestuse ja maksumuse kokkuleppimisel võtavad partnerid arvesse kavandatava lahenduse uuenduslikkust ja selle väljatöötamiseks vajalikke teadusuuringute ja innovatsioonitegevuse iseloomu. Innovatsioonipartnerluse tulemusena hangitavate asjade, **ravimite/vaktsiinide**, teenuste ja ehitustööde maksumus ei tohi olla ebaproportsionaalne võrreldes nende väljaarendamiseks tehtavate investeeringutega.*

Lisaks tuleks eeltoodust lähtuvalt täiendada vastavalt ka järgmisi RHS eelnõu sätteid:

§ 4 p 13; § 24 lg 1 p 4; § 49 lg 2 ja 3 p 3; § 78 lg 1; § 85 lg 2 ja § 97 lg 1.

5. Teeme ettepanelu kaaluda RHS **eelnõu § 50 lg 1 punkti 2** sõnastusse sõna „*meditsiinilistel*“ lisamist, kuivõrd tegemist on rahva tervise seisukohalt olulise valdkonnaga, mille kaitse vajadust rõhutab muu hulgas Eesti Vabariigi Põhiseaduse § 28.

Eelnõu § 50 lg 1 punkti 2 uus sõnastus võiks olla alljärgnev:

*„hankelepingu saab sõlmida ainult ühe pakkujaga tehnilistel, **meditsiinilistel** või ainuõiguste, sealhulgas intellektuaalomandi õiguste kaitsega seotud põhjustel ja konkurentsi puudumine ei tulene riigihankes esitatud tingimuste kunstlikust kitsendamisest, või kunstilistel põhjustel, sealhulgas unikaalse kunstiteose või kunstilise esituse loomisel või omandamisel.*

6. Rõhutada võiks meditsiini kui valdkonna mõnetist eristaatust ja sellest tulenevalt teeme ettepaneku sõnastada RHS **§ 50 lg 1 punkt 3 järgmiselt:**

*„hankijal on õigus korraldada hankemenetlus väljakuulutamisetähtaajaga läbirääkimistega hankemenetlusena kui hankelepingu kiire sõlmimine on vajalik hankijast sõltumatute ettenägematute sündmuste tagajärjel tekkinud äärmise vajaduse tõttu **või rahva tervise kaitse tagamiseks**, mis ei võimalda kinni pidada käesoleva seaduse §-des 91–93 sätestatud tähtaegadest.“*

7. Ühtlasi teeme ettepaneku ravimid määrata väljakuulutamisetähtaajaga hankemenetluse objektiks (eeldusel, et hanke eeldatav maksumus on väiksem rahvusvahelisest piirmäärast) **lisades eelnõu § 50 lõikele 7** alljärgnevas sõnastuses **punkti 8:**

„kui riigihanke eeldatav maksumus on väiksem rahvusvahelisest piirmäärast ja hankelepingu esemeks on ravimid või meditsiiniseadmed.“

8. Hankemenetluses peaks arvestama pakkujate aktiivsust innovatsiooni investeerimisel.

Teeme ettepaneku RHS **eelnõu § 136 lõige 1** sõnastada alljärgnevalt:

*„Hankija kehtestab kontsessiooni alusdokumentides tähtsuse järjekorras kontsessiooni esemega seotud pakkumuste hindamise kriteeriumid, mis tagavad pakkumuste hindamisel tegeliku konkurentsi ja võimaldavad hankijal teha kindlaks kogu kontsessiooni majandusliku kasu, ning märgib, millised andmed on pakkumuste hindamiseks kehtestatud kriteeriumide alusel nõutavad. Pakkumuste hindamise kriteeriumid **peavad hõlmama ka Eesti Vabariigis innovatsiooni investeerimisega seotud kriteeriume** ning võivad hõlmata keskkonnavalaseid või sotsiaalseid kriteeriume.*

Seega peaks hankemenetlust reguleerivad õigusaktid võimaldama hankijatele eelistada neid pakkujaid, kes investeerivad innovatsiooni Eesti Vabariigis.

Sisuliselt võiks hankijatel olla võimalus kuulutada edukaks pakkuja, kelle pakutud hind on küll mõnevõrra kõrgem kuid, kes on hankemenetluses esitanud tõendeid selle kohta, et on pakkujana olulises mahus investeerinud innovatsiooni Eesti Vabariigis.

Nimetatud põhimõte võiks kehtida mistahes valdkondadele, kus hange korraldatakse.

Eesti Vabariigis innovatsiooni investeerinud pakkujate põhjendatud eelistamine hankemenetluses looks eeldused investeeringute suurendamiseks Eesti Vabariigi majandusse. Nimetatu loob aga eeldused Eesti Vabariigi nii majandusnäitajate kui ka konkurentsivõime paranemiseks

rahvusvahelises plaanis ning aitab ühtlasi kaasa täiendavate teadmispõhiste töökohtade loomiseks.

Innovatsiooni ning teadmispõhisesse majandusmudelitesse investeerimise soodustamine mistahes hankevaldkondades parandab Eesti Vabariigis ärikliimat eelkõige rahvusvaheliste ühingute jaoks, kellel on võimalusi ning vahendeid investeerimaks uutesse lahendustesse, kuid kes otsivad selleks parimaid võimalike võimalusi.

Eelduste loomine täiendavate investeeringute kaasamiseks innovatsiooni aitab arendada ka Eesti Vabariigis tegutsevate ülikoolide juures asuvaid teadus- ja arenduskeskusi, kus on olemas (*vähemalt eeldused*) uute teadmiste tootmiseks. Tihtipeale jäävad need aga ebapiisavate rahaliste vahendite tõttu realiseerumata.

Innovatsiooni investeerimise soodustamine hankemenetluses loob täiendavad eeldused rahaliste vahendite ning teadmiste sümbioosiks, millest saadav kasu on võrdelt oluline nii mistahes valdkonna ettevõtjate kui ka Eesti Vabariigi jaoks laiemalt.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Toomas Tamsar
Juhataja